درۆ و راســـــتییەکانی شۆڕش و نیشتمان! ....کامیار سابیر

لە سایەی حوکمڕانی چەتەگەریی کوردییدا، لەسایەی ئۆپۆزسیۆنێکی توڕەهاتی کوردییدا، ئەوەی گەنجی بێکار و بێ پارەی کوردستان، ئەوەی گەنجی هەژار، بێ ئاسۆ و بێ دەرامەت، بەسەر رووداوەکانی ئەم کتێبەدا دەکەون،

ئەم زنجیرە نووسینە لەسەر کتێبەکەی هەقاڵ کوێستانیی-هک □ کە چەن دەریایەک لە راستیی و لە چەواشەکاریی بە شیعرکردن(خ□□کردن) بەسەر رووداوەکاندا، تێکەڵکردووە. هاوکات لەسەر درۆ گەورەکانی کوردایەتیی و فشە ئایدیۆلۆژییەکانی کۆمەڵەی رەنجدەرانە کە نووسەر یەکێک بووە لەوانەی لە رادیۆی شۆڕشەوە! رەنگڕێژی هەمەجییەت و ستراتیژی طاغوتەکانی کوردایەتیی کردووە. ئەم زنجیرەیە، هەرجارە و لە ژێر سەردێڕێکدا، بەش بەش، بڵاو دەبێتەوە.

خوێندنەوەی کتێب، بەتایبەتیی ئەگەر لەسەر پرسێکی گشتیی نووسرا بێت و بەشێکی زۆر لە خەڵکی کوردستانی عێراق و ناوچەکەی، بە قسەیەکی رۆمانسیی و حەماسییەوە(شۆڕش) سەرقاڵ کرد بێت، نابێ هەر بۆ خوێندنەوەی کۆتایی پێبهێنین و زانیارییەکانی، درۆکانی و راستییەکانی ناوی لە دۆڵابەکانی مێشکی خۆماندا، ک□□م بدەین. بە پێچەوانەوە، دەبێ بەر سەرنج و رەخنە بدرێن، تەتەڵە بکرێن و د□□ی پشت د□□□کان و ئاقاری ئارگیومێنتەکان و رووداوەکانی بەر لێکۆڵینەوە و وردبوونەوە بدرێن. هک، لە کتێبەکەیدا (ئەو رۆژانەی نشتیمان هیی هەمووان بوو)- ٢٠١٧، کۆمەڵێ وردەکاریی و زانیاریی باس کردووە، کەم تا زۆر بەشێکیان بۆ یەکەمجارە دێنە ناو ئەدەبیاتی سیاسییەوە. پێشتر،هەموو ئەوانە، هەر دەماودەم و گوتی-گوتی بوون، هک، وەکو تێکست لە بازاڕی کۆڕەواری ئەدەبی کوردایەتیی، خستن و بە کتێب، بڵاوی کردنەوە.

پێشەکیی، دەستخۆشیی لە هک، دەکەم پاش ئەو ماوە زۆرە لە بێدەنگیی و سەرکزکردن، ئیلهامی شیعریی بۆ هات و بەشێکی زۆر لە پێغ□□وات و مەنهەڵەی زێرابەکانی کوردایەتیی و صندوقە نهێنییەکانی هەندێ لە طاغوتەکانی کوردایەتیی، هەڵدایەوە. بۆ ئەوەی بەشێک لە بۆچوونەکان و کارکردەکانی سیاسییەکانی کورد لەم کتێبەدا بەر رۆشنایی زیاتر بدرێن و ئارگیومێنتی زیاتریان لەسەر بکرێت، من لایەنە مێژووییە-

فیکرییە-سیاسییە-کولتوورییەکەی ئەم کتێبە، بەهەند وەردەگرم و قسەی لەسەر دەکەم.

ئەوەی سەرنجی منی راکێشا، زۆرینەی ڕەهای ئەوانەی قسەیان لەسەر کردووە، لایەنە ئێستێتیکییەکەی(جمالي- aesthetic) ئەم کتێبەیان زەقکردووەتەوە و خۆیان لە پێغەڵەواتەکانی نەداوە. گوایە بە زمانێکی شاعیرانە و ڕۆمانسییانە، بە میثۆدی جوانناسیی، توانیویەتی، هەموو ئەو ناشیرینییانەی شۆڕش و طاغوتەکانی کوردایەتیی، بشارێتەوە، یان بە لوغزەوە بە خوێنەریان بگەیەنێت. بە باوەڕی من، ئیمکانیاتی کولتووریی نووسەر، بەسەر زماندا لە چوارچێوەی کوردییزان و زمانزان زیاتر تێناپەڕێت، نەیتوانیوە، بابەتی زمان، وەکو ڕەهەندێکی کولتووریی گەورە، ئاوێزان بە کۆنتێکستە سیاسیی و فیکرییەکە بکات. راستە، کۆمەڵێ موفرەداتی جیاوازی ناوچە جۆراوجۆرەکانی کوردستانی لە کۆنتێکستە، ئاخنیوە و جوانییەکی بە تێکستەکە داوە، بەڵام ئاستی مەعریفیی و کولتووریی نووسەر، لەسەر زمان، شیعر، فیکر، مەعریفە و ثەقافەی سیاسیی، لە قۆناغی حەفتاکان و هەشتاکان، تێپەڕ ناکات.

نووسەر، پتر لە دەیە و نیوێک لە من بە تەمەنترە، زۆر بە زەییم بەخەم و دەیان هەزار گەنجی ئەو سەردەمەدا دێتەوە کە ڕۆژگارێک لە هەڕەتی هەرزەکاریماندا بەو گوتارە کرچ و کاڵ و بێناوەڕۆک، عوصابیی و قولابییانەی رادیۆی دەنگی شۆڕشی عێراق(دواتر گەلی کوردستان)، حەماسەت دەیگرتین! بەشێکی زۆریش لەو گەنجانە بەهۆی ئەو رادیۆ لەعنەتییەی شۆڕشەوە، ژیانی خۆیان و کەسوکار و خاووخێزانیان، بە دەزێک کە کۆمەڵێ دز و چەتە و مافیای نەوتی بەرهەم هێنا، گیانی خۆیان بەخشیی.

بە باوەڕی من، نەوشیروان موصطەفا-نم لە ژیاندا بمایە، ئەم کتێبە دوا دەکەوت و نووسەر نەیدەوێرا، بڵاوی بکاتەوە. تاڵەبانیی ناڵێم، وەڵای ئەوەی تاڵەبانیی، لەشاخ و لە شاریش، خۆی ماستەرمایندی هەموو عەنکەبووتەکانی کوردایەتیی و شوڕشەکەی(شوڕشی نوێ) بووە، بەڵام مرۆق قسەیەکیش بە دز بکات، تاڵەبانیی لەم ساڵانەی دواییدا، عەقڵانییبوون، واقیعییبوون، تەجرەبەی دوورودرێژی سیاسیی، تەلەرانس و یەکترپەژراندنی سیاسیی، وایلێکردبوو کە زۆر لە ڕەخنە نەترسێت. لە کاتێکدا نم، لەم ساڵانەی دواییشدا، دەهریی دەبوو، ڕەخنەت لە مێژووی سیاسیی (رابردوو) ئەو بگرتایە، لە ڕێگەی مەدیا سەبەر وغوڵامەکانی خۆیەوە، تەرۆری مەعنەوییی و سیاسیی ئەو کەسەی دەکرد. سەرەڕای ئەوانەیش، زمانی شیعریی ئەم کتێبە، چەند پێوەندیی

ب□ م□نتا□یتیی شیعریی نووس□ر□و□ ه□ی□؟ د□یانجار پ□و□ندیی ب□ موجام□لات، شاردن□و□ و پ□چان□و□ی راستیی□کان و رووداو□کان□و□ ه□ی□ ک□ قورسایی□ سیاسیی و م□ژوویی□ک□ی بج□□□ن□ت. ب□ واتای□کی تر، نووس□ر چونک□ ل□ حیزب□ک□ی نم بوو، ب□ ئ□و□ی خ□ی ل□ ب□□ای ناگ□هان لابدات و لای ک□م د□ی ن□ئ□ش□ت و ئازاری ن□دات، ئ□م کت□ب□ی ه□□د□گرت ب□ دوای مردنی یان لای ک□م، د□بوو ت□واو د□نیابووای□ ل□ باری فیزیکیی و ت□ندروستیی□و□، توانای خو□ندن□و□ی ن□ماو□، ئ□وکات ب□اوی د□کرد□و□.

ل□ سای□ی حوکم□انی چ□ت□گ□ریی کوردییدا، ل□سای□ی ئ□پ□زسی□ن□کی تو□□هاتی کوردییدا، ئ□و□ی گ□نجی ب□کار و ب□ پار□ی کوردستان، ئ□و□ی گ□نجی ه□ژار، ب□ ئاس□ و ب□ د□رام□ت، ب□س□ر رووداو□کانی ئ□م کت□ب□دا د□ک□ون، د□ب□ ه□زاران د□رگ□ ل□س□ر ع□ق□ و ویژدانتان بک□ن□و□ و ب□ وردیی و ب□ گومان□و□، د□□ ب□د□□ی ئ□و م□ژوو□ پ□ ل□خو□ن□، پ□ ل□ ی□کترس□یین□و□ و چا□ه□□ک□ندنان□ی کو□انی ش□□ش ب□ ی□کتریان، داد□□شت و ئ□سقان□کانی ی□کتریان د□کر□شت، بخو□نن□و□. ل□ پ□ش ه□موو شت□کدا، د□ب□ ل□ جوغزی ئابووریی□و□ س□یری ژیانی خ□تان و ک□سوکارتان و براد□ر□کانتان بک□ن، س□یری ناوما□ و ک□لوپ□ل□کانتان بک□ن، س□یری س□یار□ و مومت□ل□کات□کانتان بک□ن(ک□ ز□ریین□ی گ□نج ه□ر نییان□)، س□یری ژیانی ئ□و ه□موو قوربانیی□ی ئ□نفال و ک□سوکاری ز□ریین□ی پ□شم□رگ□(ن□ک س□رکرد□کانیان) بک□ن، س□یری ژیانی باوک، دایک، مام، پوور، خا□ و خزم□ ب□ ت□م□ن□کانتان بک□ن، س□یری ه□موو ئ□وان□ بک□ن ب□ ه□ی ش□□ش□و□، بوون ب□ قوربانیی و ژیانی ش□ست□کان، ح□فتاکان و ه□شتاکانیانیشیان ر□یشت و ژیانی ئ□ستا و ن□و□کانیشیان ب□ ه□د□ر ر□یشت.

ه□موو ئ□مان□یش ب□راورد بک□ن ب□ ژیانی ک□م□□□ تاجیر و طاغوتی کوردای□تیی، ب□ ناوی ش□رعیی□تی ش□□شگ□□یی□و□! ل□پا□ دزیینی د□یان و ص□دان میلیارد د□لار ل□ داهاتی نیشتمانیی، چ د□ز□خ□کیان ب□ خ□□کی کوردستان داخستوو□ و چ ب□ه□شت□کیشیان ب□ خ□یان، کو□□کان و ن□و□کانیان رازاندوو□ت□و□؟ ل□س□ر ر□گ□ی ئ□م ب□ه□شت□یشدا، ه□زارانی و□کو نووس□ری ئ□م کت□ب□،ه□زاران ع□□اب و موبای□ع□چیی تر، باغ، ڤ□لا، م□زر□ع□ی ش□وانی سووری پ□ ل□ شیعرباریین، بیزنس و م□عاشی باش و ف□خف□خ□ی ئاریست□کراتییان□یان ب□رک□وتوو□.

ئاستی ث□قافیی نووس□ر ئ□و□ند□ ک□□□□ ک□ تا ئ□ستایش ن□ ل□ ناو□□کی ت□تالیتاریان□ و ئایدی□ل□ژیان□ی ئ□و چ□پ□ موشک□ل□ی ح□فتا و ه□شتاکان و ن□ ل□ ج□وه□ری فاشیان□ی کوردای□تیی، ن□ک ه□ر

نەگەیشتووە، بەڵکو هەشتا بەسەر هەردووکیاندا دەشیعرێنێت! و وەکو دە و دەشاو (بەرنامەی نەتەوەیی و چینایەتیی کۆمەڵە!!!)، تێکەڵیان دەکات. لەهەمووی قەباحەتتر ئەوەیە کە نووسەری ئەم کتێبە، مەنتاڵیتیی و ئاستی تێگەیشتنی سیاسیی و فیکریی، لە کۆتایی شەستەکانی تەمەنیدا، بە مەسەلەی نەتەوەیی و نەژادیی! لەگەڵ ئەو گەنجە موراهیقانەدا جیاوازیی نییە کە لە ریفراندۆمەکەی ئەردۆغاندا، بەهۆی ئەثنۆناسیۆنالیزمی کوردیی- سونییەوە، تەسکەرە و رەگەزنامەی عێراقییان دەسوتاند؟ لەگەڵ ئەو حاکمەی لە بادینان، سەری لووتی خۆی رەش کردبوو، کەوتبووە کەوان و وەکی ئەوەی گرتبوو تا دەوڵەتی کوردیی نەیاتە چێکردن، ئەو لە کەوان دانابەزێت، بە موو، جیاوازیی نییە؟ ئەمە پاش ئەو هەموو تەجربەیە، پاش ئەو هەموو فەشەل و مێژووە پڕ لە خیانەت و ملشکاندن و ئەستۆشکاندنەی یەکتر، پاش پێکەوەنانی ئەو هەموو بەرژەوەندیی و غەزوبەزەی بەرهەمی شۆڕش (بە هەندێ سیاسیی) هەمان قەوانی بیدعەچییەکانی ریفراندۆم و دەوڵەتی لەعنەتیی نەتەوەیی، لێدەداتەوە.

لەسەر ئەم خاڵە، زیاتر دەوەستم، چونکە ئەمە مەتیقی سەرەکیی بوو بۆ من کە بکەومە وێزەی قودسییەتی ئەم کتێبە پڕ لە درۆ و پڕ لە راستییە (هەردووکیانی تێدایە). ئەم کابرایە، ئێستا دەبووایە لەوپەڕی عەقڵانییەت و حیکمەتی سیاسیدا بووایە، بە تایبەتییش پاش سکانداڵی ریفراندۆمە تەکلیفکراوەکەی ئەردۆغان کە وەکو کارتێکی گوشار و کارتێکی بەدیل بۆ داعش، بە عەڕابەکانی ریفراندۆمی، تەوظیف کرد. طۆفان و رەشەبایەکی پڕ لە حەماسەتی شۆڤینییانەی نەژادیی هەڵیکردبوو، زۆرینەی هەرە زۆری حیزبەکان، سیاسییەکان، کەسایەتییەکان، نووسەر و نوخبەکانی، لە رەگەوە هەڵتەکاند، باس باسی طەڵاقوەرگرتن و طەڵاقدان بوو، باس باسی ئەوە بوو کەمتیار، چەقەڵ و رێویی دەمانخۆن، باس باسی سوتاندنی ناسنامە، رەگەزنامە و پاسپۆرتی عێراقیی بوو، باس باسی گەڕانەوەی ویلایەتی موصڵ، بۆ سەر تورکیای عوظمای نیۆعوثمانییە- ئەردۆغانییەکان، بوو.

ئەوە ئاساییە لە گەنجییەتیی و موراهیقییەدا، رەگەزنامە عێراقییەکەی لەناو ئاگری شوانێکدا دەسوتێنێت و بە تەڵفیسەوە، شوانەکە گاڵتەی پێدەکات کە پێشمەرگایەتیی بە لووسکەی وا ناکرێت! نووسەر، بۆ ئەوەی حەماسەت و ئیرادەی سیاسیی خۆی بەیان بکات، ئەکت و نمایشی سوتاندنی رەگەزنامەکە دەکات. ئەوەیش ئاساییە کە ئەوکات لەناخیدا ئینتیمای بە عێراقییبوون نەبووبێت و لە هاوینی ١٩٧٠دا، وەکو بێگار رەگەزنامەی دەرکردبێت. تەنانەت، بۆ ئێستایش ئاساییە و

دەیان هەزار ئەحمەقی نەتەوەییمان هەیە، ئەم فشە نەتەوەییانە دەکەن و خۆیان بە عێراقیی نازانن، لە کاتێکدا وەکو واقیع و ستاندەردە نێودەوڵەتییەکان، جگە لە گەترەی حەماقەتی کوردایەتیی نەبێت، بە خۆشیی بێت یان بە ترشیی، هەموو کوردێکی کوردستانی عێراق، عێراقییە. هەموو ئەمانەیش، بە هۆکاری ماکیاڤیلیزمی کوردایەتیی، ئامادەن، ملی خۆیان و ماڵومنداڵی خۆیان بۆ پۆستوەرگرتنێک لە بەغداد، بشکێنن.

کارەسات و ریوایەتی شاعیرانەی ئەم عەلامەیەی کوردایەتیی لێرەوە دەردەکەوێت. دەکرا بیگوتایە ئەوسا لە حەفتاکاندا، رام وابووە، بەڵام بە زمانی ئێستایشەوە، هەمان کولتووری پڕ نەرجسییەتی سیاسیی و پڕ لە غوبن، جەهل و ئیستیحماری سیاسیی، لە ٢٠١٧دا، دووبارە دەکاتەوە. ئەمە لە کاتێکدایە ئەم پیاوە، موستەفید بووە لە ئەندام پارلمانیی عێراق، سەردەمی ئەندام پارلمانیی ئەو(گۆڕان) لە بەغداد، مانگانە دەیان ملیۆن دینار(بە مەعاش، موستەحەقات و خواردنی پارەی پاسەوانە وەهمییەکانییەوە) ی وەردەگرت و ئێستایش پارەیەکی زۆر باش لە خانەنشینیی پارلمان، لە حکومەتی عێراقیی وەردەگرێت! لەپاڵ ئەو ئیمتیازاتانەی بەهۆی پارلمانتارییەوە دەستی کەوتووە، ژیانێکی شاهانە و هایلایقی هەیە کە ٩٥٪ی خەڵکی کوردستان، بە خەونیش ئەو ژیانە پڕ لە نازو نیعمەتەی ئەم شاعیرە نەتەوەیی-نەژادییە موجامەلەچییەیان نییە.

لەوەش وەرانتر ئەوەیە، ئایا بەهۆی ئەوەوە بووە بە ئەندام پارلمان کە گەلی کورد، رقی لە عێراقە و دەنگدەرانی گۆڕان، دەنگیان پێیدا بۆ ئەوەی ئەو وەهمە سیاسییە موراهیقانەیەی لە حەفتاکاندا بۆی مەیسەر نەبوو، لە ٢٠٠٩ دا بیکات؟ ئایا دەنگدەرانی گۆڕان، بە ئەوە دەنگیان پێی نەدا ئەم ناعەدالەتییە کۆمەڵایەتیی و گەندەڵییە زۆرەی هەیە، کەمێک فەضح بکات؟ ئەی ئێستا بۆچی، بە غوبنە سیاسیی و شاعیرانەکەیەوە دژی دروشم، پەیام و بەرنامەی حیزبەکەی خۆیشی دەوەستێتەوە؟ دەی کەواتە وەکو خۆی لە میثۆدی ماکیاڤیلیزمەوە دەیگێڕێتەوە" ئەو شتانە بڵێ کە خەڵک دەیەوێ، بەڵام ئەو شتانە بکە خۆت دەتەوێ"، یان " تا ئەو کاتەی هەلت دەست دەکەوێ، خەریکی فریودان و فێڵ و تەڵەکە بە". ئایا لە راستییدا، ئەم شاعیرەیش، لە گۆڕاندا، وەکو ماکیاڤیلی Machiavelli بەرامبەر بە خەڵکی ناڕازیی کوردستان و خەڵکی بەگیانهاتوو لەدەست ئەو هەموو ناعەدالەتیی و گەندەڵییە، بە مەعاشەکەی خۆی و ژیانی خۆی، بە پارە و ئیمتیازاتی شەخصیی، هەمان شتی نەکرد و ئێستایش لەسەر ئیستیحماری(کەرکردنی)

سیاسیی خەڵکی کوردستان، بە لوغزی شاعیرانە، هەر بەردەوام نییە؟

-________________

درێژەی هەیە…

لە بەشی ئایندەدا، دەمە سەر ئەوەی چۆن کەسایەتیی سیاسیی تاڵەبانیی و نم، لەژێر لەفەی شیعرەوە، وێنە دەکات؟ چۆن تاڵەبانیی، تەواوی شۆڕشی لەدەستی خۆیدا قۆرغ کردووە و ئەوانی تر هەموویان یان غوڵامی بوونە یاخود لە باشترین دۆخدا، نەمرودی تاڵەبانیی بوونە، بە پیاوکوشتن و دیلکوشتن، لەقەبی کاریزمایان وەرگرتووە؟